

Αρχαία Ελληνικά Γ' Γυμνασίου: Ενότητα 2 (μετάφραση - συντακτική ανάλυση)

Θυσία για την πατρίδα

Α. Κείμενο

Σε περιόδους πολέμου οι Αθηναίοι πραγματοποιούσαν με δημόσια δαπάνη μεγαλοπρεπή τελετή προς τιμήν των νεκρών πολεμιστών. Επιστέγασμα της τελετής αυτής αποτελούσε η εκφώνηση του Έπιταφίου λόγου από επιφανή άνδρα της πόλης. Το απόσπασμα που θα μελετήσετε προέρχεται από τον Έπιτάφιο— που, πιθανόν, συντέθηκε από τον Λυσία— προς τιμήν των νεκρών του Κορινθιακού πολέμου.

Ὅστε προσήκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι, οἵτινες ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων κινδυνεύσαντες οὕτω τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέψαντες περὶ αὐτῶν τῇ τύχῃ οὐδ' ἀναμείναντες τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλιστον. Καὶ γάρ τοι ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἱ μνήμαι, ζηλωταὶ δὲ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἱ τιμαί· οἳ πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δὲ ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετὴν. Καὶ γάρ τοι θάπτονται δημοσίᾳ, καὶ ἀγῶνες τίθενται ἐπ' αὐτοῖς ῥώμης καὶ σοφίας καὶ πλούτου, ὡς ἀξίους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας ταῖς αὐταῖς τιμαῖς καὶ τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι. Ἐγὼ μὲν οὖν αὐτοὺς καὶ μακαρίζω τοῦ θανάτου καὶ ζηλῶ, καὶ μόνοις τούτοις ἀνθρώπων οἶμαι κρεῖττον εἶναι γενέσθαι, οἵτινες, ἐπειδὴ θνητῶν σωμάτων ἔτυχον, ἀθάνατον μνήμην διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν κατέλιπον.

Λυσίας, Έπιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς 79-81

Μετάφραση: Επομένως ταιριάζει να θεωρούμε πολύ ευτυχισμένους αυτούς οι οποίοι, αφού διακινδύνευσαν για τα πιο μεγάλα και τα πιο ωραία, πέθαναν μ' αυτό τον τρόπο, χωρίς να εμπιστευτούν τους εαυτούς τους στην τύχη ούτε να περιμένουν τον φυσικό θάνατο, αλλά διαλέγοντας τον ωραιότερο θάνατο. Και γι' αυτό βέβαια οι αναμνήσεις γι' αυτούς θα είναι αγέραστες και οι τιμές αξιοζήλευτες απ' όλους τους ανθρώπους· αυτοί πενθούνται βέβαια λόγω της φύσης τους ως θνητοί, υμνοῦνται όμως λόγω της γενναιότητάς τους ως αθάνατοι. Και γι' αυτό βέβαια θάβονται με δημόσια φροντίδα και καθιερώνονται προς τιμήν τους αγώνες δύναμης, σοφίας και πλούτου, με την ιδέα ότι είναι άξιοι αυτοί που έχουν σκοτωθεί στον πόλεμο να τιμούνται με τις ίδιες τιμές με τους αθάνατους. Εγώ λοιπόν αυτούς και καλοτυχίζω για το θάνατό τους και τους ζηλεύω, και νομίζω ότι μόνο αυτοί από τους ανθρώπους άξιζαν περισσότερο να ζήσουν, οι οποίοι, αφού είχαν σώματα θνητά, άφησαν πίσω λόγω της γενναιότητάς τους αθάνατη μνήμη.

Συντακτική ανάλυση

Ὅστε προσήκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι: Κύρια πρόταση

προσήκει: Ρήμα (απρόσωπο). ἡγεῖσθαι: Τελικό απαρέμφατο ως υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος. Ως υποκείμενο του απαρεμφάτου εννοείται το ἡμᾶς (ετεροπροσωπία). τούτους: Αντικείμενο του απαρεμφάτου. εὐδαιμονεστάτους: Κατηγορούμενο στο τούτους.

οἵτινες ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων κινδυνεύσαντες οὕτω τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέψαντες περὶ αὐτῶν τῇ τύχῃ οὐδ' ἀναμείναντες τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλιστον: Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική στο τούτους (εναλλακτικά: αναφορική αιτιολογική πρόταση)

ἐτελεύτησαν: Ρήμα. οἵτινες: Υποκείμενο. τὸν βίον: Αντικείμενο του ρήματος. κινδυνεύσαντες: Χρονική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος. ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων: Εμπρόθετοι προσδιορισμοί της υπεράσπισης. οὕτω: Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου. ἐπιτρέψαντες - ἀναμείναντες - ἐκλεξάμενοι: Τροπικές μετοχές συνημμένες στο υποκείμενο του ρήματος. τῇ τύχῃ: Αντικείμενο της μετοχής ἐπιτρέψαντες. περὶ αὐτῶν: Εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς. θάνατον: Αντικείμενο στη μετοχή ἀναμείναντες. τὸν αὐτόματον: Επιθετικός προσδιορισμός στο θάνατον. τὸν κάλλιστον: Αντικείμενο στη μετοχή ἐκλεξάμενοι.

Καὶ γάρ τοι ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἱ μνήμαι, ζηλωταὶ δὲ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἱ τιμαί: Κύρια πρόταση

Ὡς ρήμα εννοείται το εἰσί ή το ἔσονται. αἱ μνήμαι / αἱ τιμαί: Υποκείμενα του ρήματος. ἀγήρατοι: Κατηγορούμενο στο αἱ μνήμαι. ζηλωταί: Κατηγορούμενο στο αἱ τιμαί. αὐτῶν: Γενική αντικειμενική στο αἱ μνήμαι. ὑπὸ ἀνθρώπων: Εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου. πάντων: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ἀνθρώπων.

οἷ πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί: Κύρια πρόταση

πενθοῦνται: Ρήμα. οἷ: Υποκείμενο. θνητοί: Κατηγορούμενο. διὰ τὴν φύσιν: Εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας.

ὑμνοῦνται δὲ ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετήν: Κύρια πρόταση

ὑμνοῦνται: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται το οἷ. ἀθάνατοι: Κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρήματος. διὰ τὴν ἀρετήν: Εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας.

Καὶ γάρ τοι θάπτονται δημοσίᾳ: Κύρια πρόταση

θάπτονται: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται το οἷτοι. δημοσίᾳ: Δοτική του τρόπου.

καὶ ἀγῶνες τίθενται ἐπ’ αὐτοῖς ῥώμης καὶ σοφίας καὶ πλούτου, ὡς ἀξίους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας ταῖς αὐταῖς τιμαῖς καὶ τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι: Κύρια πρόταση

τίθενται: Ρήμα. ἀγῶνες: Υποκείμενο. ἐπ’ αὐτοῖς: Εμπρόθετος προσδιορισμός της τιμῆς. ῥώμης καὶ σοφίας καὶ πλούτου: Γενικές αντικειμενικές ἀπὸ το ἀγῶνες, ὡς ὄντας: Αἰτιολογική μετοχή, υποκειμενικῆς αἰτιολογίας. τοὺς τετελευτηκότας: Επιθετική μετοχή ὡς υποκείμενο της μετοχῆς ὄντας. τοὺς ἀθανάτους: Υποκείμενο στη μετοχή ὄντας. ἀξίους: Κατηγορούμενο στα υποκείμενα της μετοχῆς ὄντας. τιμᾶσθαι: Απαρέμφατο της αναφοράς μέσω του επιθέτου ἀξίους. Ὡς υποκείμενα του απαρεμφάτου τίθενται τα τοὺς τετελευτηκότας - τοὺς ἀθανάτους. τιμαῖς: Δοτική του μέσου. ταῖς αὐταῖς: Επιθετικός προσδιορισμός στο τιμαῖς. τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ: Επιθετικός προσδιορισμός στο τετελευτηκότας. ἐν τῷ πολέμῳ: Εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου (χρονική διάρκεια).

Ἐγὼ μὲν οὖν αὐτοὺς καὶ μακαρίζω τοῦ θανάτου: Κύρια πρόταση

μακαρίζω: Ρήμα. Ἐγὼ: Υποκείμενο. αὐτοὺς: Αντικείμενο. τοῦ θανάτου: Γενική της αιτίας.

καὶ ζηλῶ: Κύρια πρόταση

ζηλῶ: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο του ῥήματος εννοεῖται το Ἐγὼ καὶ ὡς αντικείμενο το αὐτοὺς.

καὶ μόνοις τούτοις ἀνθρώπων οἶμαι κρεῖττον εἶναι γενέσθαι: Κύρια πρόταση

οἶμαι: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοεῖται το ἐγώ. κρεῖττον εἶναι: Εἰδικό απαρέμφατο ὡς αντικείμενο ῥήματος (πρόκειται γιὰ ἀπρόσωπη ἐκφραση). γενέσθαι: Τελικό απαρέμφατο ὡς υποκείμενο της ἀπρόσωπης ἐκφρασης. τούτοις: Δοτική προσωπική στην ἀπρόσωπη ἐκφραση. μόνοις: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο τούτοις. ἀνθρώπων: Γενική διαιρετική.

οἵτινες ἀθάνατον μνήμην διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν κατέλιπον: Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική στο μόνοις τούτοις

κατέλιπον: Ρήμα. οἵτινες: Υποκείμενο ῥήματος. μνήμην: Αντικείμενο ῥήματος. ἀθάνατον: Επιθετικός προσδιορισμός στο μνήμην. διὰ τὴν ἀρετὴν: Εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας. αὐτῶν: Γενική κτητική.

ἐπειδὴ θνητῶν σωμάτων ἔτυχον: Δευτερεύουσα αἰτιολογική πρόταση

ἔτυχον: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοεῖται το οὔτοι. σωμάτων: Αντικείμενο ῥήματος. θνητῶν: Επιθετικός προσδιορισμός στο σωμάτων.